

Rolnummer 4829
Arrest nr. 134/2010 van 9 december 2010

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over de artikelen 12 en 34 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Antwerpen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Bossuyt en R. Henneuse, de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey en P. Nihoul, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, emeritus voorzitter M. Melchior, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 26 november 2009 in zake Erik Bruynseels tegen de Belgische Staat (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu) en anderen, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 9 december 2009, heeft de Arbeidsrechtbank te Antwerpen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden de artikelen 12 e.v., respectievelijk artikel 34 van de wet van 17 juli 1963 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre ze niet voorzien in de mogelijkheid voor overzee tewerkgestelden zich te verzekeren tegen het risico van een beroepsziekte en in zoverre ze de temporele werking van het Overzees Sociaal zekerheidsstelsel sterk beperken (aanvraag binnen 3 jaar na het einde van de participatie aan de verzekering) en dit in vergelijking met het algemeen sociaal zekerheidsstelsel dat ook het beroepsziekerisico dekt en geen specifieke verval- of verjaringstermijn kent ? ».

Memories zijn ingediend door :

- Erik Bruynseels, wonende te 2900 Schoten, Kunstlei 22;
- de Belgische Staat, FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;
- het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers;
- de Ministerraad.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers;
- de Ministerraad.

Bij beschikking van 23 juni 2010 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 15 september 2010.

Bij beschikking van 14 juli 2010 heeft het Hof de zaak verdaagd naar de terechtzitting van 28 september 2010.

Op de openbare terechtzitting van 28 september 2010 :

- zijn verschenen :
- . Mr. S. Botticelli, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. K. Stappers, advocaat bij de balie te Antwerpen, voor Erik Bruynseels;
- . Mr. M. Ryelandt, advocaat bij de balie te Brugge, voor de Belgische Staat, FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;
- . Mr. V. Gebbink *loco* Mr. A. Theunissen, advocaten bij de balie te Brussel, voor het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers;

. Mr. B. Van Hyfte, tevens *loco* Mr. J. Vanden Eynde, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers T. Merckx-Van Goey en P. Nihoul verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van voormelde bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

E. Bruynseels vordert voor de Arbeidrechtbank te Antwerpen dat gevolg zou worden gegeven aan zijn aangifte van een beroepsziekte.

Hij werd aan het einde van de jaren tachtig besmet met hepatitis B toen hij in Zaire actief was als medewerker van het toenmalige Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking (ABOS) (thans Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking - DGOS) van het ministerie van Buitenlandse Zaken, waarbij hij was tewerkgesteld van september 1984 tot en met februari 1996.

Vanaf 1 september 1997 was hij tewerkgesteld bij het ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, meer bepaald als arts bij het opvangcentrum voor vluchtelingen in Kapellen. Sedert 1 januari 2003 worden de opvangcentra voor vluchtelingen beheerd door het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers (hierna : FEDASIL).

Op 19 juli 2002 deed hij aangifte van een beroepsziekte bij de Administratieve Gezondheidsdienst (AGD) (thans het Bestuur van de Medische Expertise - MEDEX), die de aangifte doorstuurde naar het ministerie van Buitenlandse Zaken als toenmalige werkgever.

De Federale Overheidsdienst (hierna : FOD) Buitenlandse Zaken weigert op te treden omdat E. Bruynseels ten tijde van het oplopen van de ziekte onderworpen zou zijn geweest aan het stelsel van de overzeese sociale zekerheid.

Nu zowel de FOD Buitenlandse Zaken als de FOD Volksgezondheid en FEDASIL weigeren op te treden, heeft E. Bruynseels alle drie instanties gedagvaard.

Volgens de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ) was E. Bruynseels bij het oplopen van de ziekte aangesloten bij het stelsel van de overzeese sociale zekerheid.

Nu wordt aangevoerd dat het stelsel van de overzeese sociale zekerheid niet voorziet in enige vergoeding voor beroepsziekten en dat er verjaring zou zijn omdat de aangifte niet is ingediend binnen drie jaar na het einde van de deelneming aan de verzekering (30 juni 1996), suggereert E. Bruynseels dat in voorkomend geval een prejudiciële vraag zou worden gesteld aan het Hof.

De verwijzende rechter beslist daarop de vraag te stellen, in de formulering zoals voorgesteld in het advies van de arbeidsauditeur.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. E. Bruynseels stelt in eerste instantie dat hij, in zoverre hij voor de gevolgen van zijn beroepsziekte enkel een beroep kan doen op de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid, geconfronteerd wordt met een ongerechtvaardigde ongelijke behandeling ten aanzien van werknemers en ambtenaren die in België zijn tewerkgesteld en die zijn onderworpen aan de Belgische socialezekerheidswetgeving, aangezien de voormelde wet van 1963 geen stelsel van verzekering bevat voor arbeidsongevallen en beroepsziekten. Voor personeelsleden die werkzaam zijn in België, bestaan daarvoor afzonderlijke wetten, zoals de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector.

Bovendien biedt de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid niet de mogelijkheid om zich aanvullend te verzekeren tegen beroepsziekten.

A.1.2. E. Bruynseels is in hoofdorde van oordeel dat de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid niet uitsluit dat vergoedingen kunnen worden verkregen op basis van de Belgische wetgeving inzake beroepsziekten.

De wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector bepaalt niet dat die wet niet van toepassing is op personen die zijn verzekerd in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid.

E. Bruynseels benadrukt dat de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid aan de verzekerde de mogelijkheid biedt om aanvullende verzekeringen te nemen, bijvoorbeeld tegen arbeidsongevallen, maar niet voor beroepsziekten.

Aangezien het « coöperatiepersoneel » verplicht is aangesloten bij het stelsel van overzeese sociale zekerheid en in beginsel de aanvullende verzekering wegens arbeidsongevallen geniet, is dat personeel uitgesloten van de wet van 3 juli 1967 wat de arbeidsongevallen en ongevallen van en naar het werk betreft. Een dergelijke uitsluiting is er niet voor wat betreft de beroepsziekten.

Volgens E. Bruynseels belet derhalve geen enkele wetsbepaling hem om een beroep te doen op de wet van 3 juli 1967 om schadevergoeding te krijgen wegens een beroepsziekte in de overheidssector.

A.1.3. In zoverre daarentegen wordt aangenomen dat E. Bruynseels zich enkel kan beroepen op de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid, maakt ook de temporele werking van die wet, namelijk de vereisten dat uitkeringen binnen drie jaar na het einde van de verzekering moeten worden aangevraagd en dat de getroffen al zes maanden verzekerd moest zijn vóór het begin van de arbeidsongeschiktheid, volgens hem een ongerechtvaardigd onderscheid uit in vergelijking met de Belgische wetgeving inzake beroepsziekten, die geen verjaringstermijnen kent.

De ongelijke behandeling vloeit niet alleen voort uit de beperkte uitwerking in de tijd van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid, maar ook uit het feit dat in het raam van die wet enkel een vergoeding kan worden verkregen voor een beroepsziekte die de getroffen arbeidsongeschikt maakt binnen zes maanden na het einde van de verzekering en voor zover hij geen beroepsinkomen of andere vervangingsinkomens geniet (artikel 29, § 2, van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid).

A.1.4. Besluitend vraagt E. Bruynseels dat het Hof zou oordelen dat de artikelen 12, 13, 29 en 30, respectievelijk artikel 34 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid, voor zover die wet de toepasselijkheid van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector uitsluit, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden in zoverre ze niet voorzien in de mogelijkheid, voor overzee tewerkgestelden, om zich te verzekeren tegen het risico van een beroepsziekte, en in zoverre ze de temporele werking van het stelsel van de overzeese sociale zekerheid sterk beperken, en dit in vergelijking met het algemene stelsel van de sociale zekerheid, dat ook het risico op beroepsziekten dekt en geen specifieke verval- of verjaringstermijn kent.

A.2. FEDASIL stelt dat E. Bruynseels ten onrechte blijft betogen dat de ziekte waaraan hij lijdt, moet worden aanvaard als een beroepsziekte in de zin van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector.

De Rechtbank heeft in het verwijzingsvonnis al voor recht gezegd dat die wet niet van toepassing is. Overigens hebben de vragen enkel betrekking op de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid.

Het is volgens FEDASIL eveneens ten onrechte dat E. Bruynseels de prejudiciële vraag wil laten herformuleren door het voorbehoud in te voegen dat de vraag enkel rijst voor zover de toepasselijkheid van de wet van 3 juli 1967 zou zijn uitgesloten.

Voor het overige verklaart FEDASIL zich naar de wijsheid van het Hof te gedragen.

A.3.1. De Belgische Staat, FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, benadrukt dat de verwijzende rechter reeds heeft geoordeeld dat de vordering van E. Bruynseels elke grondslag mist voor zover die niet is gebaseerd op het stelsel van de overzeese sociale zekerheid. De verwijzende rechter oordeelde met name dat de wet van 3 juli 1967 te dezen niet van toepassing is.

De verwijzende rechter stelde ook vast dat de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid geen specifiek vergoedingsstelsel voor beroepsziekten omvat, met dien verstande dat wel schadevergoeding mogelijk is op basis van de algemene ziekteregeling van die wet.

De verwijzende rechter stelde eveneens vast dat voor de algemene ziekteregeling, op grond van artikel 34 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid, een aanvraag moet worden ingediend binnen drie jaar na het einde van de deelneming aan de verzekering, terwijl het algemene stelsel van de sociale zekerheid ook het risico op beroepsziekten dekt en geen specifieke verval- of verjaringstermijn kent. Het is juist om die reden dat de prejudiciële vraag is gesteld.

A.3.2. De Belgische Staat doet opmerken dat de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid een vrijwillige verzekering heeft ingevoerd, in concurrentie met de privésector. Het stelsel van de overzeese sociale zekerheid heeft een facultatief en aanvullend karakter.

Dat stelsel is zonder onderscheid van toepassing op alle beroepscategorieën. Het omvat een algemene regeling en de mogelijkheid om aanvullende verzekeringsovereenkomsten af te sluiten. Men moet eerst deelnemen aan de algemene regeling, die een verzekering omvat voor ouderdom en overleving, ziekte en invaliditeit en een uitgestelde verzekering voor geneeskundige verzorging. Dan kan men aanvullende verzekeringsovereenkomsten afsluiten voor aanvullende geneeskundige verzorging, arbeidsongevallen en ongevallen in het privéleven.

A.3.3. Volgens de Belgische Staat is er voor de afwezigheid van dekking tegen beroepsziekten in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid een redelijke verantwoording.

Zoals de arbeidsauditeur in zijn advies voor de verwijzende rechter stelde, is het « nooit de bedoeling geweest om de ' expats ' dezelfde bescherming te geven als de werknemers in België ».

Met de overzeese sociale zekerheid beoogde de wetgever voor personen die « overzee » werken enkel een sociale bescherming te geven die aanvullend was ten opzichte van de bescherming van het land waar de beroepsactiviteit wordt uitgeoefend. Het stelsel van de overzeese sociale zekerheid is slechts een facultatieve aanvulling op het socialezekerheidsstelsel in het land van tewerkstelling. De tewerkgestelde kan overeenkomstig artikel 57 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid bijkomende verzekeringscontracten afsluiten.

Op grond van de artikelen 29 tot 41 van dezelfde wet kon E. Bruynseels een uitkering voor ziekte genieten, zelfs los van de vraag of het ging om een beroepsziekte.

Volgens de Belgische Staat wenste de wetgever derhalve enkel een basisbescherming te bieden en is het betrokken onderscheid in redelijkheid verantwoord.

Indien er ook voor de beroepsziekten en arbeidsongevallen een verplicht stelsel van aansluiting zou zijn, zonder een beperking tot het basisstelsel, rees immers de vraag naar verdoken staatssteun.

A.3.4. Wat de temporele werking van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid betreft, doet de Belgische Staat opmerken dat artikel 34 van die wet door de verwijzende rechter is geïnterpreteerd in die zin dat ook na het verstrijken van de termijn van drie jaar, bijvoorbeeld in geval van langzame ontwikkeling van een ziekte, nog een aanvraag tot uitkering kan worden ingediend, indien het niet tijdig indienen van de aanvraag niet aan de aanvrager te wijten is.

Volgens de Belgische Staat dient ermee rekening te worden gehouden dat ook in de gewone verzekering duidelijke verval- en verjaringstermijnen gelden voor de aanvraag om schadeloosstelling, vanwege het aleatoire karakter van de verzekering. Daarbij dient nogmaals te worden benadrukt dat het om een facultatief stelsel gaat.

Ook in de wet van 3 juli 1967, wat arbeidsongevallen in de overheidssector betreft, geldt een termijn van drie jaar.

De Belgische Staat besluit dat de artikelen 12 en volgende, respectievelijk artikel 34, van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schenden.

A.4.1. Ook de Ministerraad stelt dat de verwijzende rechter reeds heeft geoordeeld dat de vordering van E. Bruynseels elke grondslag mist voor zover die niet is gebaseerd op de wetgeving inzake de overzeese sociale zekerheid. De rechter heeft ook vastgesteld dat de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid geen specifiek vergoedingsstelsel voor beroepsziekten omvat, met dien verstande dat schadevergoeding wel mogelijk is op basis van de algemene ziekteregeling van die wet.

A.4.2. De Ministerraad situeert de context en de totstandkoming van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid. Hij doet opmerken dat dit stelsel een facultatief en aanvullend karakter heeft. De betrokkene heeft de keuze om zich al dan niet bij de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid aan te sluiten en de dekkingen zijn slechts een aanvulling op die welke kunnen worden verkregen in het land waar de beroepsactiviteit wordt uitgeoefend.

Het stelsel richt zich tot alle beroeps categorieën en omvat een algemene regeling en aanvullende verzekeringsovereenkomsten.

De deelname aan de algemene regeling is een voorwaarde om aanvullende verzekeringsovereenkomsten te kunnen afsluiten. De Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid bevindt zich wat dat betreft in een concurrentiepositie ten aanzien van de privésector.

A.4.3. De Ministerraad voert aan dat de in de prejudiciële vraag betrokken categorieën van personen niet vergelijkbaar zijn.

De personen die zijn onderworpen aan het stelsel van de overzeese sociale zekerheid oefenen vrijwillig een beroepsactiviteit uit in een van de door de Koning aangewezen landen. Hun situatie kan niet worden vergeleken met de situatie van personen die in België verplicht zijn aangesloten bij het algemene socialezekerheidsstelsel.

Bovendien geldt het stelsel van de overzeese sociale zekerheid ongeacht het sociaal statuut van de verzekerde, terwijl de regelingen inzake beroepsziekten voor de personen die in België tewerkgesteld zijn, verschillen naar gelang van hun sociaal statuut.

A.4.4. Het verschil in behandeling berust volgens de Ministerraad op een objectief criterium van onderscheid – het socialezekerheidsstatuut van de betrokkene – dat redelijk verantwoordt dat er geen specifieke dekking is tegen beroepsziekten in het facultatieve stelsel van de overzeese sociale zekerheid.

Zoals ook de verwijzende rechter aanhaalt, is het immers « nooit de bedoeling geweest om de ‘expats’ dezelfde bescherming te geven als de werknemers in België ». De wetgever beoogde een minimale sociale bescherming te geven voor wie overzee werkzaam is, door hun prestaties te waarborgen waarop zij aanspraak kunnen maken wegens de stortingen die zij in dat stelsel doen.

Het was en is niet onredelijk om aan de overzee tewerkgestelden slechts een basisstelsel aan te bieden, ter aanvulling van de sociale bescherming die zij genieten in het land waar zij werken, en waar zij in voorkomend geval een dekking krijgen tegen beroepsziekten.

De Ministerraad doet opmerken dat de overzee tewerkgestelde in beginsel is onderworpen aan het socialezekerheidsrecht van het land van tewerkstelling. Een bijkomende, verplichte onderwerping aan alle takken van het Belgische socialezekerheidsrecht zou problemen van internationaal recht hebben gegeven op het vlak van de soevereiniteit van de Staat van tewerkstelling. Het was dus niet onredelijk om een facultatieve basisbescherming te bieden, aangevuld met de mogelijkheid om bijkomende verzekeringsovereenkomsten af te sluiten.

De Ministerraad stelt vast dat de verwijzende rechter reeds deed opmerken dat de betrokkene mogelijkerwijze schadevergoeding had kunnen verkrijgen in het raam van de algemene regeling van het stelsel van de overzeese sociale zekerheid (artikelen 29 tot 41 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid).

Er is dus wel degelijk een uitbetaling voor het slachtoffer van een ziekte, los van de vraag of de ziekte haar oorsprong vindt in de beroepsuitoefening.

Het is volgens de Ministerraad derhalve niet onredelijk om in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid de uitkering aan personen die arbeidsongeschikt worden wegens een beroepsziekte gelijk te stellen met de uitkering aan personen die om andere redenen arbeidsongeschikt worden, rekening houdend met het aanvullend karakter van het stelsel.

Bovendien kunnen de overzee tewerkgestelden zich op de privémarkt verzekeren tegen het specifieke risico van een beroepsziekte. Elke bijkomende specifieke dekking zou aanleiding geven tot bijkomende bijdragen in de algemene regeling van de overzeese sociale zekerheid, wat net in strijd is met de bedoeling van de wetgever om enkel een basisbescherming te bieden in aanvulling met de bescherming op grond van het plaatselijke socialezekerheidsstelsel.

Voorts mag niet uit het oog worden verloren dat het vergelijkbare risico op arbeidsongevallen slechts facultatief en aanvullend wordt gedekt door middel van aanvullende verzekeringsovereenkomsten. Hoogstens had de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid ook verzekeringsovereenkomsten tot dekking van het risico van beroepsziekten kunnen aanbieden, maar het is nooit de bedoeling geweest het stelsel te uitgebreid te maken.

A.4.5. In antwoord op de opmerking van E. Bruynseels dat hij vanwege zijn statuut verplicht was opgenomen in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid, stelt de Ministerraad dat de aansluiting bij dat stelsel voortvloeit uit de wil van de wetgever om aan dat personeel de minimale bescherming van dat stelsel aan te bieden. Dat voordeel doet geen afbreuk aan het aanvullend karakter van het stelsel van de overzeese sociale zekerheid, noch aan de vaststelling dat de belanghebbenden zich op de privémarkt aanvullend kunnen verzekeren.

A.4.6. Wat de temporele werking van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid betreft, doet de Ministerraad opmerken dat het mogelijk is om ook na het verstrijken van de termijn van drie jaar na het ophouden van de deelneming aan de verzekering een aanvraag tot uitkering in de ziekte- en invaliditeitsverzekering in te dienen, wanneer de gevolgen van de ziekte zich pas openbaren na de termijn van drie jaar, voor zover de ziekte werd opgelopen tijdens de periode van deelneming aan de verzekering.

Als de verzekerde dat kan aantonen, kan hij in voorkomend geval nog aanspraak maken op een invaliditeitsuitkering, ook na het verstrijken van de verjaringstermijn van drie jaar, indien het niet tijdig indienen van de aanvraag niet aan hem te wijten is, bijvoorbeeld omdat de ziekte zich pas later heeft gemanifesteerd.

De verjaringstermijn van drie jaar is dus niet onredelijk, mede rekening houdend met het verzekeringstechnisch karakter van de ziekteverzekering van de overzeese sociale zekerheid. Ook in de wet op de landverzekeringsovereenkomst en in de arbeidsongevallenwet van 3 juli 1967 voor de overheidssector bedraagt de principiële verjaringstermijn immers drie jaar.

- B -

B.1. Met de prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen of bepaalde onderdelen van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid bestaanbaar zijn met het beginsel van de gelijkheid en niet-discriminatie gewaarborgd bij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De vraag is tweeledig :

- enerzijds, wordt de vraag gesteld of de artikelen 12 en volgende van die wet discriminerend zijn in zoverre ze niet voorzien in de mogelijkheid voor overzee tewerkgestelden om zich te verzekeren tegen het risico van een beroepsziekte. Die vraag heeft in werkelijkheid enkel betrekking op artikel 12, dat de basisdekking in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid beperkt tot een ouderdoms- en overlevingsverzekering, een ziekte- en invaliditeitsverzekering en een verzekering voor geneeskundige verzorging;

- anderzijds, is de vraag of artikel 34 van die wet discriminerend is, in zoverre het de temporele werking van het stelsel van de overzeese sociale zekerheid beperkt, doordat vergoedingen moeten worden aangevraagd binnen drie jaar na het einde van de deelneming aan de verzekering.

B.2.1. De Ministerraad voert aan dat de situatie van personen die zijn onderworpen aan het stelsel van de overzeese sociale zekerheid en die, ongeacht of ze werknemer uit de privésector, zelfstandige of ambtenaar zijn, vrijwillig een beroepsactiviteit uitoefenen in een van de door de Koning aangewezen landen, niet kan worden vergeleken met de situatie van personen die in België verplicht zijn aangesloten bij het algemene socialezekerheidsstelsel, dat verschilt naar gelang van het sociaal statuut van de verzekerde.

B.2.2. De verschillen tussen het stelsel van de overzeese sociale zekerheid en de socialezekerheidsstelsels van de personen die in België zijn tewerkgesteld, zijn niet van die aard dat tussen het eerstgenoemde en de andere stelsels geen vergelijking mogelijk zou zijn wat betreft de dekking tegen beroepsziekten en de periode waarbinnen vergoedingen moeten worden aangevraagd.

Wat de ontstentenis van dekking tegen beroepsziekten betreft

B.3.1. De bij de wet van 17 juli 1963 ingevoerde regeling is een facultatief systeem van sociale zekerheid waarbij de personen die in de door de Koning aangewezen overzeese landen werken, zich kunnen aansluiten.

Die regeling betreft « zowel de agenten [...] die hun diensten verrichten in een openbare sector als de werknemers tewerkgesteld door private ondernemingen bij uitvoering van een kontrakt van dienstverhuring of zelfs personen die een zelfstandige beroepsbedrijvigheid uitoefenen » (*Parl. St.*, Kamer, 1961-1962, nr. 431/1, p. 1).

Die regeling werd uitgewerkt teneinde te « beantwoorden aan de bekommernissen van deze die verlangen overzees een loopbaan te ondernemen of te voltooien en wensen in hun land van herkomst gedekt te zijn door wettelijke bepalingen die een stelsel van sociale verzekeringen voorzien » (*ibid.*).

B.3.2. De prestaties waarop de verzekerden aanspraak zullen kunnen maken om reden van de stortingen die op hun rekeningen zijn ingeschreven, worden opgevat als « prestaties die deze aanvullen welke de belanghebbenden kunnen bekomen in het land waar hun beroepsbedrijvigheid uitgeoefend wordt » (*ibid.*).

De parlementaire voorbereiding vermeldt nog :

« Kunnen deelnemen aan het facultatief stelsel van ouderdoms- en overleveringsverzekering, van de ziekengeld- en invaliditeitsverzekering en van de ziektekostenverzekering, de personen van Belgische nationaliteit en, onder sommige voorwaarden, de personen van vreemde nationaliteit die een beroepsbedrijvigheid uitoefenen, ongeschikt of niet, buiten Belgisch grondgebied, in de landen door de Koning bepaald (artikel 12) » (*ibid.*, p. 4).

« De aansluiting bij het beoogde stelsel van sociale zekerheid voorzien bij deze wet kan niet dwingend zijn. Zij is facultatief daar zij de soevereiniteit van die vreemde landen dient te eerbiedigen welke de op hun grondgebied werkende Belgen zouden kunnen verplichten aan te sluiten bij de in dit land in voege zijnde sociale reglementatie. Zij is aanvullend om de belanghebbenden toe te laten een bijkomende sociale verzekering aan te gaan in het moederland, indien deze van het land waar zij een beroepsactiviteit uitoefenen, hun onvoldoende garanties biedt of om elke andere reden (b.v. onvoordelige geldkoers) » (*Parl. St.*, Senaat, 1962-1963, nr. 271, p. 3).

B.4. Het stelsel van de overzeese sociale zekerheid maakt het personen die in bepaalde landen werken mogelijk om, los van de sociale zekerheid die door die landen zou worden geboden op basis van hun activiteit aldaar, te participeren in een stelsel waarbij onder bepaalde voorwaarden dekking wordt verleend voor bepaalde risico's.

De wetgever heeft enkel een aanvullend stelsel van overzeese sociale zekerheid willen aanbieden dat - mits de vrijwillige betaling van bijdragen - dekking biedt in het raam van een ouderdoms- en overlevingsverzekering (hoofdstuk III van de wet van 17 juli 1963 – artikelen 20 en volgende), een ziekte- en invaliditeitsverzekering (hoofdstuk IV – artikelen 29 en volgende) en een verzekering voor geneeskundige verzorging (hoofdstuk V – artikelen 42 en volgende).

Een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid, de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid, is belast met het uitvoeren van de verzekeringen waarin de wet van 17 juli 1963 voorziet (artikel 1).

Die Dienst is ook gemachtigd om in bepaalde gevallen aanvullende verzekeringsovereenkomsten af te sluiten, zoals een aanvullende verzekering tegen arbeidsongevallen en een aanvullende verzekering voor geneeskundige verzorging (artikel 57).

B.5. Rekening houdend met het gegeven dat het toepasselijke socialezekerheidsstelsel in vele gevallen wordt bepaald op basis van het recht van het land van tewerkstelling, is het in redelijkheid verantwoord dat de wetgever voor de categorie van personen die in het buitenland een beroepsactiviteit uitoefenen, niet dezelfde waarborgen van sociale zekerheid aanbiedt als voor de personen die in België werkzaam zijn.

De wetgever heeft in het raam van zijn beleidsvrijheid kunnen oordelen dat het niettemin aangewezen was een zekere basisbescherming aan te bieden, zonder zover te gaan dit uit te breiden tot een specifieke dekking voor beroepsziekten overeenkomstig een stelsel dat - zoals dat van de bij koninklijk besluit van 3 juni 1970 gecoördineerde wetten betreffende de preventie van beroepsziekten en de vergoeding van de schade die uit die ziekten voortvloeit of dat van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector - wordt gekenmerkt door, onder meer, forfaitaire vergoedingen en een specifieke bewijsregeling wat betreft het verband tussen het beroepsrisico en de ziekte.

B.6. Het was de bedoeling van de wetgever om enkel een basisbescherming aan te bieden naast het eventuele socialezekerheidsstelsel van het land waar de beroepsactiviteit wordt uitgeoefend. In het socialezekerheidsstelsel van de werknemers of dat van het overheidspersoneel, dragen alle aangeslotenen verplicht bij tot de dekking tegen alle risico's met inbegrip van de beroepsziekten. Daarentegen kunnen de betrokkenen kiezen om zich al dan niet aan te sluiten bij het stelsel van de overzeese sociale zekerheid; bij aansluiting is hun bijdrage enkel bestemd voor de drie risico's waarvoor dat stelsel een basisdekking biedt.

Overigens kan, zoals de verwijzende rechter trouwens heeft opgemerkt, het slachtoffer van een beroepsziekte dat deelneemt aan het stelsel van de overzeese sociale zekerheid, in geval van een arbeidsongeschiktheid - ongeacht of daaraan een beroepsziekte of een andere ziekte ten grondslag ligt - wel een beroep doen op de dekking in het raam van de ziekte- en invaliditeitsverzekering (artikel 29, § 2, van de wet van 17 juli 1963).

B.7. De ontstentenis van een specifiek vergoedingsstelsel tegen beroepsziekten in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid is derhalve niet onbestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Wat betreft de termijn waarbinnen vergoeding dient te worden aangevraagd

B.8. In een tweede onderdeel van de prejudiciële vraag wordt het Hof ondervraagd over de bestaanbaarheid van artikel 34 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre dat artikel voorschrijft dat de verzekerde zijn aanvraag op straffe van uitsluiting bij de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid moet indienen « binnen drie jaar na het ophouden van de deelneming aan de verzekering ».

Volgens de bewoordingen van de prejudiciële vraag moet dat voorschrift worden beoordeeld « in vergelijking met het algemeen sociaal zekerheidsstelsel dat [...] geen specifieke verval- of verjaringstermijn kent ».

B.9. Nog los van de vaststelling dat er diverse stelsels van sociale zekerheid bestaan voor bijvoorbeeld de werknemers uit de privésector, het personeel van de openbare sector, of de zelfstandigen, volgt uit het gegeven dat geen specifieke verval- of verjaringstermijn geldt voor de aanvragen tot vergoeding in één of meer van die stelsels nog niet dat het zonder verantwoording is om wel in een specifieke termijn te voorzien in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid.

Het is niet onredelijk om, in een beperkt vergoedingsstelsel dat in beginsel afhankelijk is van de vrijwillige bijdragen van de verzekerden, de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid niet alsnog te belasten met aanvragen van personen die sedert enige tijd niet meer deelnemen aan dat facultatieve stelsel. In dit opzicht is een termijn van drie jaar niet onredelijk.

Overigens bepaalt het tweede lid van artikel 34 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid dat de arbeidsrechtbank de aanvragen die na het verstrijken van die termijn zijn ingediend, ontvankelijk kan verklaren indien het niet tijdig indienen niet aan de verzekerde te wijten is.

In de parlementaire voorbereiding is die bepaling nader toegelicht als volgt :

« Het artikel 34 voorziet dat, op straffe van uitsluiting, de verzekerde zijn aanvraag moet indienen binnen drie jaar na het ophouden van de deelneming aan de verzekering; de Invaliditeitsraad [sinds de invoering van het Gerechtelijk Wetboek de arbeidsrechtbank] mag evenwel een aanvraag ontvankelijk verklaren welke ingediend werd na het verstrijken van deze termijn wanneer deze vertraging voortvloeit uit een geval van overmacht. Deze uitzondering bedoelt namelijk de toestand van de verzekerde die aangetast zou zijn door een ziekte met langzame ontwikkeling waarvan de tekens zich slechts zouden veropenbaren na het verstrijken van de termijn van drie jaar » (*Parl. St., Kamer, 1961-1962, nr. 431/1, p. 8*) ».

De aanvraag kan dus ook na het verstrijken van de in artikel 34 bedoelde termijn in overweging worden genomen indien de betrokkene later arbeidsongeschikt wordt wegens een ziekte die werd opgelopen tijdens de periode waarin hij deelnam aan het stelsel van de overzeese sociale zekerheid.

B.10. Artikel 34 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid is derhalve niet onbestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.11. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De artikelen 12 en 34 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid schenden niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, noch in zoverre ze voor overzee tewerkgestelden geen specifieke dekking aanbieden tegen beroepsziekten, noch in zoverre een aanvraag voor vergoedingen in beginsel moet worden ingediend binnen drie jaar na het einde van de deelneming aan het stelsel van de overzeese sociale zekerheid.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 9 december 2010.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Bossuyt